

STUDIU DE INTEGRARE IN SPECIFICUL ARHITECTURII LOCALE

Comuna Gilău, Județul Cluj

1. ZONA

Amplasamentul studiat se află în comuna Gilău, comună ce se află în județul Cluj, Transilvania, formată din satele Gilău, Someșu Cald și Someșu Rece. Conform „GHID DE ARHITECTURĂ pentru încadrarea în specificul local din meidul rural – Zona Țara Călatei”, ghid apărut cu sprijinul Ordinului Arhitecților din România, localitatea Gilău, comuna Gilău, face parte din *Zona Țara Călatei*. Subzonele etnografice ale zonei studiate sunt: Ținutul de Sus, Ținutul de Jos, Valea Nadășului și Valea Căpușului.

Zona Țara Călatei se întinde pe teritoriul județului Cluj și cuprinde trei sate maghiare (Tetiși, Jebuc, Petrinzel) și șase sate mixte (Băblu, Sfăraș, Almașu, Stana, Cuzăplac) din partea de sud a județului Sălaj. Este situată în

LEGENDĂ

CĂLATA

ZONE INTERFERENTE: CĂLATA + DEALURILE CLUJULUI

Transilvania Centrală, delimitată clar la sud, vest și nord-vest de masivele Muntele Mare și Vlădeasa. La nord și nord-est nu există o limită geografică bine precizată, iar în est limita se materializează mai mult pe plan economic, din cauza învecinării cu zona metropolitană a municipiului Cluj-Napoca.

Principalul material de construcție al zonei este lemnul de brad, iar pentru elementele structurale de rezistență ridicată – lemnul de stejar, dar structura este una pe cadre de lemn așezate pe tălpi. Spațiul dintre cadre se umplea cu împletitură și lipitură sau vălătuci. Argila și noroiul se folosesc în toate formele posibile (chirpici, cob, palantă etc) Tencuielile sunt pe bază de var din pământ la casele lipite. Se folosesc în egală măsură piatra de cariera și piatra de râu. Din 1900, se folosește și cărămida, pentru zidărie. Învelitoarea a fost din pale, stuf, șindrilă și mai târziu din plăci de ardezie și țiglă. În ultima vreme, a sporit ponderea de case de cărămidă și cadre de beton, cu acoperiș din țiglă ceramică.

2. SPECIFICUL LOCAL

2.1. Peisajul cultural rural

Satele din Țara Călatei sunt așezate în văile dintre dealuri. Casele se înșiruie de-a lungul unei străzi relativ înguste sau sunt grupate, oferind o imagine relativ compactă. În vatra satului sau pe un deal se înalță turla bisericii. Tot în vatra satului găsim clădirile publice: biserica, primăria, școala, căminul cultural. Clădirile agricole se află în afara satului.

În mod tradițional, satul este înconjurat de fânațe și terenuri agricole, cu grajduri și fânare. Împrejmuirile, băncile, fântânile, construcțiile gospodărești și vegetația tipică (pomi fructiferi, tufișuri) colorează imaginea de ansamblu. Cimitirul se află fie în grădina bisericii, fie la marginea satului.

2.2. Tipologii de sate

Țara Călatei este o zonă deluroasă, cu văi relativ înguste. Așezările sunt nevoite să se conformeze acestor forme de relief. Astfel, cele de dimensiuni mici sunt de tipul:

- O stradă: de exemplu Șaula, Nearșova, Domoșu, etc.
- O stradă, cu vatra în formă de fus: de exemplu Văleni

Așezările de dimensiuni mai mari sunt de tipul ramificat: de exemplu Suceagu, Viștea, Gârgău, Macău, Inucu, Jebucu, Luna de Sus.

- Satele care urmează cursul apelor: de exemplu Sâncraiu, Căpușu Mic, Bedeciu, Luna de Sus, Turea

- Satele în care accesul în case se face pe un mic podeț construit deasupra apei: de exemplu Căpușu Mic, Mănăstireni, Agârbiciu, Bociu
- Influența unui castel sau a unei moșii și-a pus amprenta pe așezările: Săvădisla, Sfăraș, Almași și Gilău.

Tipologie de sat influențat de o moșie/un castel (satul Almașu)

2.3. Lotizare

În Țara Călatei, se găsește o mai mare varietate de forme de parcele. Fiind o zonă geografică mai deluroasă, se tinde spre împărțirea într-o formă cât mai dreptunghiulară, de tip curea, dar adesea se găsesc și parcele dreptunghiulare comasate sau mai puțin poligonale. Aceste tipologii se găsesc în satele mai răsfirate sau grupate în mici pâlcuri.

2.4 Amplasarea pe lot și sistemul constructiv

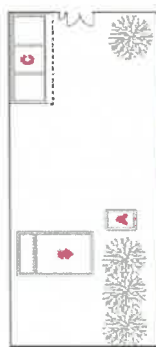
Construcțiile sunt așezate fie la frontul străzii, fie cu o mică retragere. Această aliniere începe să apară în secolele XIX și XX, odată cu tendința de urbanizare. În ce privește modul în care sunt așezate construcțiile pe parcele, distingem două tipologii:

- În zonrlr Ținutului de Sus și Valea Căpușului, apare tipologia gospodăriilor cu șura transversală. În aceste cazuri, șura, grajdul se așează perpendicular pe axa casei, astfel încât gospodăria este închisă în partea din spate. Restul axelor se pot ridica de-a lungul casei sau vis-a-vis, rareori primind loc la frontul străzii. Avantajele acestui mod de aranjare este acela că accesul cu căruța se poate realiza ușor prin poarta șurii.

- Aranjamentul de gospodărie de tip linear, șurile fiind construite mai retras în curte sau câteodată chiar vis-a-vis de casă, având axa paralelă cu axa clădirii de locuit: Valea Nadășului, câteva sate din Ținutul de Jos.

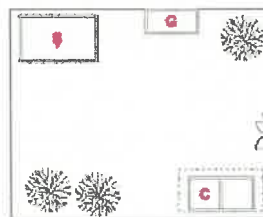
Adesea șura, de dimensiuni mai semnificative, este așezată paralel cu casa și perpendiculară pe stradă. Această situație o găsim când parcela este mai lată decât în mod obișnuit. În caz contrar, șura este așezată ca o alungirea casei, dar se mai poate găsi și varianta în care șura se află în mijlocul parcelei. Acest tip de împărțire a parcelei este specific zonelor deluroase. În satele românești care se află pe dealuri, adesea nu găsim această conformare riguroasă, mai ales în cazul parcelelor mai late, casa fiind așezată pe zona cea mai plată a parcelei., din acest motiv neexistând o regulă anume pentru locul ei.

Tipologia gospodăriilor pe parcelă alungită, cu șură transversală

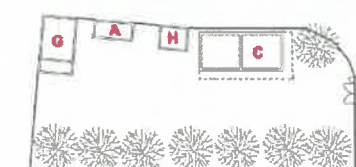
Parcelă alungită, cu șură transversală (C: casă de locuit, Ș: șură, A: alte anexe) (satul Văleni)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă alungită, cu șură transversală

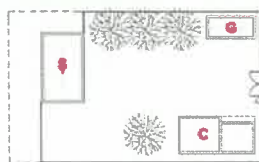
Parcelă compactă, cu amplasarea construcțiilor pe axe paralele (C: casă de locuit, Ș: șură, G: grajd) (satul Inucu)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă neregulată, cu șură transversală

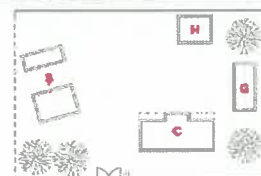
Parcelă neregulată, cu șură transversală (C: casă de locuit, Ș: șură, G: grajd, H: hambar/găbăneș, A: alte anexe)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă compactă, cu șură transversală

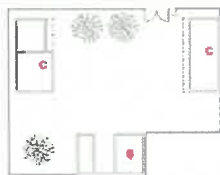
Parcelă compactă, cu șură transversală (C: casă de locuit, Ș: șură, G: grajd)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă alungită, cu șură transversală

Parcelă dreptunghiulară (C: casă de locuit, Ș: șură, G: grajd, H: hambar/găbăneș) (satul Văleni)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă compactă, cu curte închisă

Parcelă compactă, cu curte închisă (C: casă de locuit, Ș: șură)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă compactă, cu casă și șură la front

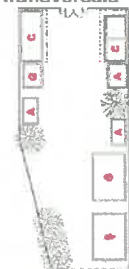
Parcelă compactă cu casă și șură la front (C: casă de locuit, Ș: șură, G: grajd, H: hambar/găbănaș, A: alte anexe)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă alungită, cu curte comună și șură transversală

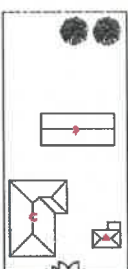
Parcelă alungită, cu curte comună și șură transversală (C: casă de locuit, Ș: șură, G: grajd, H: hambar/găbănaș, A: alte anexe)

Tipologia gospodăriilor pe parcelă alungită, cu curte comună și șură transversală

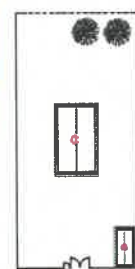
Parcelă neregulată, cu amplasarea construcțiilor în paralel (C: casă de locuit, Ș: șură, G: grajd, H: hambar/găbănaș, A: alte anexe) (satul Băgara)

Tipologia gospodăriilor cu „casă-tip”

Parcelă dreptunghiulară, cu amplasarea construcțiilor în curte închisă (C: casă de locuit, Ș: șură, A: alte anexe)

Tipologia gospodăriilor aparute în anul 2000

Parcelă dreptunghiulară, cu amplasarea casei în mijlocul gospodăriei (C: casă de locuit, Ș: șură, A: alte anexe)

2.5 Elemente specifice

Diferitele forme ale acoperișurilor din această zonă sugerează perioada în care a fost realizată construcția. Înainte de mijlocul secolului al XIX-lea, erau răspândite acoperișurile în patru ape, învelite cu paie. În prezent, s-au păstrat doar câteva șuri și anexe gospodărești de acest gen. Casele din zonele silvice aveau acoperiș cu șindrilă. Panta acestor acoperișuri era de cca. 60°. La sfârșitul secolului al XIX-lea, odată cu apariția țiglei, scade panta acoperișurilor și apar formele în două ape, teșite, cu frontin. Pe frontonul realizat din scândură sau din zidărie, apar găurile de aerisire.

Acoperișul contemporan este în două ape, cu țigle ceramice și timpanul bogat decorat. Schimbarea materialului învelitorii a dus adesea la necesitatea schimbării structurii șarpantei (pentru a suporta greutatea sporită). În paralel cu șigla, au apărut plăcile de ardezie, așezate la 45° în raport cu coama. În zonele mai sărace, odată cu deteriorarea învelitorii originale, acestea au fost înlocuite sau acoperite cu carton gudronat sau tablă (în prezent, cu tablă cutată sau ondulată, materiale plastice).

Din punct de vedere volumetric, casa tradițională se încadrează în tipul monobloc, unde armonia și echilibrul sunt date de raportul dintre înălțimea peretelui și cea a acoperișului, respectiv, de întrepătrunderea spațiilor închise cu spațiile de tranziție. Astfel se întâlnesc următoarele proporții:

- Înălțimea pereților este mai mare decât cea a acoperișului
- Înălțimea pereților este egală sau mai mică decât cea a acoperișului

Elementele importante ale fațadelor sunt: acoperișul (linia coamei și streășina), târnațul și soclul sau pereții exteriori ai beciului. Se remarcă elementele de conturare a ferestrelor pentru construcțiile tencuite și cu precădere pentru construcțiile mai noi din cărămidă, cu vădite influențe din zona orășenească. De asemenea, tencuiala este uneori colorată, iar motivele ornamentale se grupează la cornișe și în jurul ferestrelor, după modelul caselor orășenești.

Detalii decorative mai apar, de asemenea, la nivelul unor anexe gospodărești, la porți, la uși, la obloane, la stâlpi, la streșină, la pazie, la capetele de grinzi, și contribuie la imaginea de ansamblu a peisajului rural. Aproape toate casele sunt prevăzute cu târnaț, plasat pe latura dinspre curte. În ultimele decenii, aceste caractere regulatoare comune s-au diluat din cauza apariției acoperișurilor cu mai multe pante, a existenței coamelor înclinate, a dispariției târnațului.

3. AMPLASAMENTUL ȘI CONTEXTUL STUDIAT

Proiectul studiază amplasarea unui imobil cu destinația de lăcaș de cult, într-un ansamblu construit existent, în comuna Gilău. Construcția propusă are un gabarit mediu, suprafața construită fiind sub 250mp. Amplasarea volumului pe lot se propune conform specificităților locale, având în vedere accesibilitatea, orientarea și aliniamentul contextului actual. Se propune păstrarea organizării și a ierarhizării specifice pe parcelă, asigurându-se coerența ansamblului și integrarea volumului în imaginea generală percepută de la nivelul străzii. Prin funcțiune și arhitectură, lăcașul de cult devine un reper la nivel local.

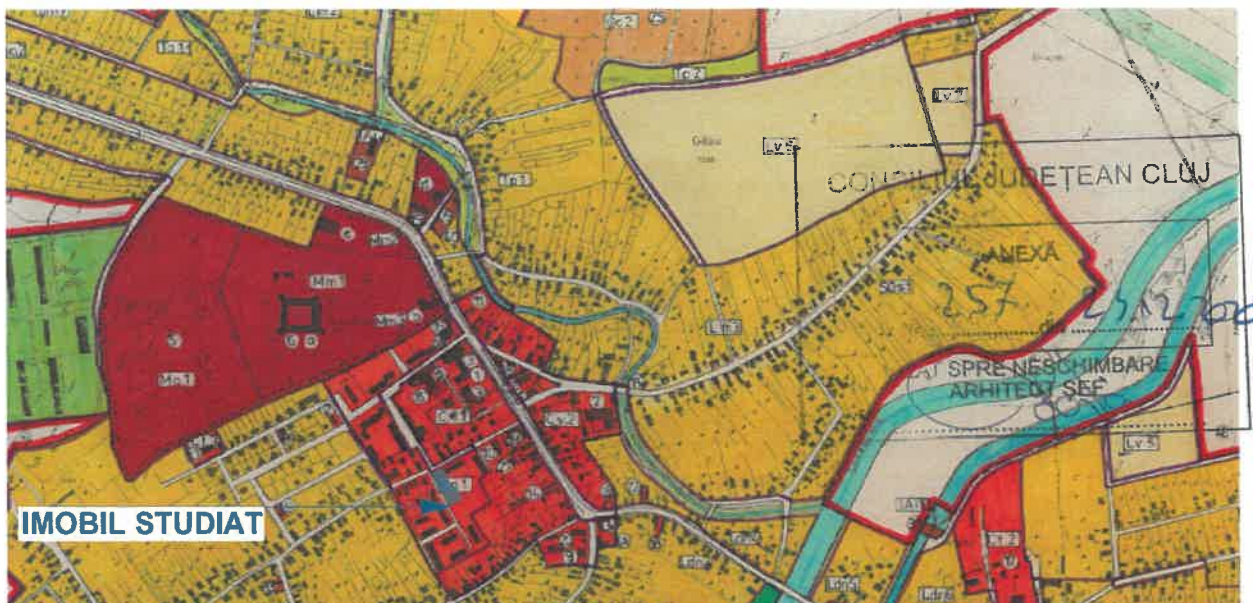
Funcțiunea propusă, cea de lăcaș de cult, este specifică spațiului public rural, fapt ce oferă fluiditate și polivalență spațiului. Terenul de întâlnire este și loc de adunare (nunți, pomeni etc). Spațiul public rural nu se ascunde sub o vegetație bogată, ci caută un loc însoțit și accesibil. Se propun 2 copaci cu valoare simbolică pentru a marca și delimita spațiul de întâlnire. Materialele folosite propuse sunt cele locale: lemn, piatră, tencuială. Imaginea de ansamblu păstrează autenticitatea locului, conservă austeritatea, simplitatea și fluiditatea.

Proiectul urmărește să fie un exemplu de bună practică pentru toată comunitatea atât ca arhitectură, cât și ca amenajare și integrare în peisaj.

Intocmit, arh. Ioana Gabriela Sava.

IMOBIL STUDIAT

IMOBIL STUDIAT

Adresa imobilului: loc. Gilău, str. Republicii, FN, jud. Cluj - intravilan

C.F. nr. 57447 GILAU; Nr. cad. 57447

S_{teren} = 1500,00mp

UTR = Cn1

Zona centrala si alte zone cu functiuni de interes public - subzona centru nou.

 S.C. ARTOPLAN DESIGN S.R.L. BIROU DE ARHITECTURA SI TOPOGRAFIE C.U.I. 40331992 J12/5490/19.12.2018 TEL. 0745 334811 arh.ioanasava@yahoo.com			Beneficiar:	PAROHIA GRECO-CATOLICA GILAU repr. Tintelecan Petrica-Daniel		Nr. proiect:	A11/2019
			Obiectiv:	ELABORARE P.U.D. CONSTRUIRE LACAS DE CULT, ACCES, AMENAJARI EXTERIOARE, IMPREJMUIRE, RACORDURILE, BRANSAMENTE LA UTILITATI		Faza:	P.U.D.
			Amplasament:	loc. Gilău, str. Republicii, FN, jud. Cluj. (Nr. Cad. 57447)		Planșa nr.:	A01
Sef proiect :	arh. Adina SCHMIDT		Scara:	Denumirea plansei:			
Proiectat:	arh. Ioana SAVA		1:500				
Desenat:	arh. Ioana SAVA		Data:	PLAN INCADRARE			
			Martie 2020				

Acest document este proprietatea intelectuală a S.C. ARTOPLAN DESIGN S.R.L. și nu poate fi preluat, transmis sau reprodus, integral sau parțial, fără autorizarea expresă și scrisă. Utilizarea sa trebuie să fie conformă celei pentru care a fost eliberat. Documentul este valabil numai cu semnăturile și stampila societății în original, de culoare albastră. ©ARTOPLAN DESIGN S.R.L.